

Bijlage 2: wijzigingen Omgevingsverordening

Inhoud

Opdracht uit Coalitieakkoord	2
Gezondheid, milieu en recreatie	3
Water, bodem en klimaatadaptatie	3
Energie, circulair en klimaatmitigatie	7
Wonen en werken	8
Bereikbaarheid	11
Landschap, erfgoed en cultuur	11
Natuur en landbouw	12

Opdracht uit Coalitieakkoord

De opdracht uit het [Coalitieakkoord](#): "Waar dat kan vereenvoudigen we regels. We bekijken of onze regels nog bijdrage aan de doelstellingen. We kijken zelf en samen met gemeenten waar meer flexibiliteit mogelijk is. Ook blijven we toetsen of de Omgevingsverordening goed aansluit bij de ruimte die de Omgevingsvisie beoogt."

De opdracht uit het Coalitieakkoord bestaat uit verschillende onderdelen.

1. Vereenvoudigen regels	2. Regels die bijdragen aan doelstellingen
- Hanteren van eenvoudig en begrijpelijk taalgebruik - Eenduidigheid in systematiek en formulering - Bij nieuwe regels aansluiting zoeken op bestaande regels - Digitaal raadpleegbaarheid voor groot publiek	- Alleen regels met oog op een provinciaal belang of wettelijke taak. Niet meer regelen dan nodig. - Tegenstrijdigheden in stapeling van regels voorkomen.
3. Meer flexibiliteit mogelijk	4. Aansluiten bij beoogde ruimte Omgevingsvisie
- Afwegingsruimte in regels zelf - Flexibiliteitsbepalingen om van regels af te wijken - Aandachtspunt: kan leiden tot complexere regels. - Ervaringen van werken met verordening ophalen en hierin betrekken (voor dit punt met name bij gemeenten en waterschappen)	- Omgevingsvisie voorziet zowel in het bieden van ruimte aan initiatieven, als in het opleggen van beperkingen waar provinciale belangen moeten worden bereikt of beschermd. - Doorwerking van werking Omgevingsvisie in Afwegingskader Omgevingsverordening.

Regels in de verordening worden alleen opgenomen die bijdragen aan wettelijke taken en provinciale belangen, waarbij het [Afwegingskader](#) wordt gehanteerd. Als is vastgesteld dat een provinciale regel noodzakelijk is, wordt verkend of het mogelijk is om in die regel flexibiliteit in te bouwen. Onder flexibiliteit wordt verstaan de ruimte die de verordening biedt, om plannen en initiatieven mogelijk te maken die niet in strijd zijn met provinciale belangen en wettelijke taken.

De verordening voorziet in de volgende vormen van flexibiliteit:

- Afwegingsruimte in de regel zelf (ja, mits);
- Ontheffing instructieregel;
- Ontheffing voor experimenten of innovatie;
- Hardheidsclausule;
- Beoordelingsregels ontheffing of omgevingsvergunning;
- Meldplicht in plaats van omgevingsvergunning;
- Maatwerkvoorschriften;
- Maatwerkregels.

De voorgestelde inhoudelijke wijzigingen vanuit de thema's zijn getoetst op consequenties voor andere thema's en zo veel mogelijk aangepast zodat de voorgestelde wijziging minder tot geen impact heeft op een ander thema. Zo zijn de voorgestelde wijzigingen met betrekking tot milieu, natuur en duurzaamheid bijvoorbeeld getoetst op de consequenties voor toekomstige woningbouw en daar waar mogelijk aangepast. Verder zijn voorgestelde nieuwe regels getoetst aan het Afwegingskader en wordt getoetst of er sprake is van een provinciaal belang.

De voorgestelde wijzigingen zijn in lijn met de voorgestelde wijzigingen in de Omgevingsvisie.

Voorbeelden van meer flexibiliteit in de regel zijn:

- Het loslaten van de verplichting dat agrarische nevenfuncties ondergeschikt moeten zijn aan de hoofdactiviteit;
- Flexibilisering van de regels voor nieuwe kantoorruimte op locaties die daarvoor geschikt zijn en

- Flexibilisering van de ruimte-voor-ruimte systematiek, zodat locatie en type woningen beter aan kan sluiten aan de plaatselijke behoefte.
- Op [4 september 2024](#) en [25 september 2024](#) zijn SPS-sessies geweest over onder meer de Omgevingsverordening. De sessies en de presentaties zijn terug te kijken.

Gezondheid, milieu en recreatie

- Seveso inrichtingen

Er wordt overwogen om invulling te geven aan het gereserveerde artikel 9.21 (Instructieregel ontwikkelingen rond Seveso-inrichtingen), waarin bepaald wordt dat bij het vaststellen van het omgevingsplan wordt betrokken dat nieuwe kwetsbare en zeer kwetsbare gebouwen en locaties bij voorkeur niet worden gevestigd in het brand-aandachtsgebied en explosieaandachtsgebied van een Seveso-inrichting.

- Vakantieparken

Voorgesteld wordt om een nieuw artikel 9.8a (Instructieregel vakantiepark) op te nemen (met het oog op de vitaliteit van vakantieparken) met een aantal mogelijkheden: nieuwvestiging of uitbreiding van vakantieparken, bestaande vakantieparken transformeren naar een andere functie en de mogelijkheid om de recreatiewoning te verduurzamen.

Nieuwvestiging of uitbreiding van vakantieparken is onder voorwaarden alleen mogelijk als er sprake is van bedrijfsmatige exploitatie van recreatiewoningen. Een bedrijfsmatige exploitatie, waarbij via één bedrijf, stichting of andere rechtspersoon het beheer/exploitatie wordt gedaan van het recreatiepark, helpt om uitponden en permanente bewoning tegen te gaan. Er is sprake van uitbreiding van een park met recreatiewoningen als het aantal recreatiewoningen toeneemt. Voor een economisch gezonde, toekomstgerichte en vraaggerichte verblijfsrecreatiesector is het van belang permanente bewoning van recreatiewoningen te blijven verbieden.

Als een vakantiepark geen perspectief heeft, kan het getransformeerd worden naar een andere stedelijke functie. Binnen de [Utrechtse aanpak vakantieparken](#) wordt ook ingezet op het aanjagen van verduurzaming van de sector. Uit onderzoek, mede door de pilots, bleek dat recreatiewoningen door de beperkingen in regelgeving nauwelijks ruimte hebben voor deze verduurzaming. Daarom wordt voorgesteld dat de inhoudsmaat voor een recreatiewoning met 50 m³ vergroot kan worden, mits dit ten behoeve is van de verduurzaming van de woning.

- Recreatie(zones)

Onderzocht is of de recreatiezones (artikel 9.23) uitgebreid moeten en kunnen worden naar aanleiding van de handleiding Groen Groeit Mee en Provinciaal Programma Wonen en Werken. De conclusie is echter dat dit geen optie is, omdat de locaties vaak gaandeweg het proces pas duidelijk worden. Daarbij komt dat de recreatiervuimte bij onder meer uitleglocaties ruimer moeten meer is dan alleen 'groen'.

Voorgesteld wordt om een Instructieregel dagrecreatieve voorziening (artikel 9.23a) op te nemen met een Uitzondering op het verstedelijkingsverbod. Het gaat per definitie niet om recreatiewoningen, maar om 'rode' elementen die kwaliteit toevoegen en ervoor zorgen dat een dagrecreatieve voorziening duurzaam geëxploiteerd kan worden.

Daarnaast wordt voorgesteld om artikel 9.15 (Instructieregel uitbreiding woningbouw onder voorwaarden) te wijzigen in die zin dat er meer nadruk wordt gelegd op extra recreatiemogelijkheden en biodiversiteit. Daarbij staat de omvang van de woningbouw in evenwichtige verhouding tot de hoeveelheid te ontwikkelen groen.

Water, bodem en klimaatadaptatie

- Regionale keringen

In 2014 hebben gedeputeerde staten van Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht het Uitvoeringsbesluit regionale waterkeringen West-Nederland 2014 vastgesteld. Hierin zijn afspraken gemaakt over het voldoen aan de veiligheidsnormen, de periodieke toetsronden en de uitvoeringsprogramma's van de waterschappen over de regionale keringen. Onder de Omgevingswet is het logischer om de meeste van deze afspraken vast te leggen in de Omgevingsverordening. Overigens wordt momenteel het Uitvoeringsbesluit herzien. Als hier andere afspraken uit volgen dan zullen deze waarschijnlijk in een volgende wijziging van de verordening worden meegenomen. De

voorgestelde wijzigingen in de artikelen zijn gebaseerd op de afspraken uit het Uitvoeringsbesluit en op vergelijkbare artikelen in de verordeningen van Gelderland en Zuid-Holland.

- Bestaande bergingsgebieden

Een bergingsgebied moet worden aangewezen in de legger van het waterschap en door middel van regels in het omgevingsplan ruimtelijk worden beschermd. In de Omgevingsverordening is een instructieregel opgenomen zodat de gemeente voor aangewezen bergingsgebieden deze ruimtelijke bescherming regelt in het omgevingsplan (artikel 2.15). Deze instructieregel is zowel bedoeld om te waarborgen dat de gemeente bij de aanwijzing van een bergingsgebied dergelijke regels opneemt, als om ervoor te zorgen dat de waterbergende functie van het gebied blijvend wordt beschermd. Momenteel geldt deze instructieregel alleen voor de bestaande bergingsgebieden in het gebied van Vallei en Veluwe. Het voorstel is om deze bergingsgebieden te actualiseren en ook de bergingsgebieden op te nemen die de andere waterschappen in hun legger hebben aangewezen.

Ruimte reserveren voor de laagste 10-15% van polders (ter voorkomen van lokale/ regionale wateroverlast) zal niet op kaart worden gezet, echter wel in visie worden beschreven. Hier is per polder maatwerk nodig.

- Reservering zoekgebieden

Om bij hevige neerslag wateroverlast in omliggende steden, dorpen en kernen zo veel mogelijk te voorkomen, worden meerdere maatregelen genomen zowel in het watersysteem als door middel van ruimtelijke maatregelen. Het aanwijzen en inrichten van bergingsgebieden is 1 van deze maatregelen. Een aantal bergingsgebieden is aangewezen en opgenomen in de provinciale verordening (zie artikel 2.15). Naast deze gebieden moeten op meer locaties bergingsgebieden aangewezen worden. Het bepalen van de exacte locaties is nog in onderzoek. Globaal zijn deze als zoekgebieden reeds in beeld gebracht. Deze zoekgebieden zullen in de Omgevingsvisie worden aangewezen. Verfijning hiervan vindt de komende periode plaats. Inzet is om te voorkomen dat in de komende jaren tot aan de formele vaststelling van de waterbergingsgebieden ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden op de geschiktste waterbergingsgebieden, zonder daarbij te beperkend te zijn voor gemeentelijke en andere ontwikkelingen. Bij grootschalige woningbouw (>50 woningen) wordt via het programma wonen en werken (PPWW) integraal getoetst en wordt dit aspect in de toetsing meegenomen (o.a. via het toepassen van de Utrechtse watergeschiktheidskaart). Bij kleinschalige woningbouw (<50 woningen) en andere onomkeerbare ontwikkelingen wordt nog gezocht naar de precieze formulering.

- Instructieregel overstroombaar gebied

Er is onderzoek gedaan naar de verandering van de risico's van overstromingen als gevolg van klimaatverandering. Dit onderzoek past ook binnen de wens om invulling te geven aan water- en bodem sturend. De resultaten van het onderzoek laten zien dat de overstromingsrisico's toenemen. Het voorstel is om via een instructieregel te borgen dat gemeenten voldoende rekening houden met de risico's, voor kwetsbare functies en maatregelen nemen en als het overstromingsrisico groot is, ook voor alle nieuwe woon- en werkfuncties maatregelen te nemen. Tot slot worden alle nieuwe woon- en werkfuncties in buitendijks gebied in zijn geheel uitgesloten.

In de huidige regel (artikel 2.16) bestaat 1 categorie voor het gehele overstroombare gebied. In de nieuwe regel worden 4 categorieën onderscheiden. Bij de indeling is zowel gekeken naar de gevolgen van een overstroming (hoe hoog het water komt te staan), als naar de kans op een overstroming. Hoe groter de impact, hoe meer fysieke voorzorgsmaatregelen nodig zijn. Als er minder dan 20 cm water in de openbare ruimte komt te staan bij een overstroming of als de kans erop kleiner is dan 1:3000 dan worden geen fysieke maatregelen gevraagd. Welke maatregelen passend zijn, hangt af van de specifieke situatie. Nieuwe functies voor wonen, bedrijven of vitale en kwetsbare infrastructuur en objecten in buitendijks gebied worden uitgesloten. Er wordt een nieuwe Handreiking Overstromingsrobuust inrichten gemaakt, om gemeenten hierbij te helpen.

- Verdringingsreeks

Het IJsselmeer is, samen met het Markermeer, de belangrijkste zoetwaterbuffer van Nederland.

Vanuit het waterbeheer wordt bij droogte ingezet op het optimaal beheren van de buffervoorraden door het tijdig nemen van beheermaatregelen. Door maatregelen is de robuustheid van het IJsselmeergebied aanzienlijk vergroot. Het kan echter voorkomen dat er een watertekort ontstaat in het IJsselmeergebied en dat de beheermaatregelen niet meer afdoende zijn. Dan wordt er gekort aan de hand van de regionale verdringingsreeks regio IJsselmeergebied. Voor de verdringingsreeks van het IJsselmeergebied is gebruik gemaakt van de verdringingsreeks

zoals deze in de verordeningen staat van andere provincies die ook in het IJsselmeergebied liggen, zoals bijvoorbeeld Noord-Holland en Flevoland. Daarnaast zijn de formuleringen van de verschillende verdringingsreeksen in het voorstel tot wijziging van de Omgevingsverordening geüniformeerd.

- Openbare drinkwatervoorziening

Het voorstel is om in afwijking van het verstedelijkingsverbod (artikel 9.3) functies ten behoeve van de openbare drinkwatervoorziening mogelijk te maken in het landelijk gebied. De formulering van dit nieuwe artikel 3.3b wordt afgestemd met de drinkwaterbedrijven.

- Vergunningplicht klein open bodemenergiesystemen

Het aanleggen en gebruiken van open bodemenergiesystemen (obes) is vergunningplichtig. De provincie Utrecht is hiervoor bevoegd gezag (uitvoering bij de RUD Utrecht). Voor kleine open bodemenergiesystemen (debiet kleiner dan 10 m³ per uur) is in de Omgevingsverordening een vrijstelling van de vergunningplicht opgenomen, omdat de effecten van deze kleine systemen beperkt zouden moeten zijn. Nu blijkt in de praktijk dat de meeste kleine obes niet (kunnen) voldoen aan de registratie- en informatieplicht en dat er nadelen kleven aan de vrijstelling van de vergunningplicht voor deze systemen, zoals het niet kunnen toetsen van gemelde systemen aan het provinciaal beleid geformuleerd in het Bodem- en Waterprogramma. Dit is vooral nadelig in de strategische grondwatervoorraad. Open bodem-energie is binnen de strategische grondwatervoorraad alleen in het eerste watervoerende pakket toegestaan. Het tweede en derde watervoerende pakket moet beschermd worden voor toekomstige drinkwaterwinning. De gemelde open bodemenergiesystemen kunnen echter alsnog dieper aangelegd worden. Dit is een onwenselijke situatie. Daarom wordt voorgesteld om de vrijstelling van de vergunningplicht voor kleine open bodemenergiesystemen af te schaffen en de Omgevingsverordening op dit punt aan te passen. Alle open bodemenergiesystemen worden dan vergunningplichtig.

In de provincie Utrecht zijn er 65 kleine open bodemenergiesystemen gemeld en aangelegd. Voor deze bestaande systemen moet niet alsnog een vergunning worden aangevraagd. Dit moet wel wanneer het systeem einde levensduur is en moet worden vervangen en/of wordt aangepast. Voorgesteld wordt om de bestaande kleine systemen, waarvoor al een melding is gedaan, vrij te stellen van registratie- en informatieplicht door dit vast te leggen in de Omgevingsverordening.

- Glyfosaat Bethunepolder

GS hebben toegezegd bij A24-8 Geen glyfosaat in het waterwingebied (ingetrokken) om bij de komende wijziging van de Omgevingsverordening de uitzondering, die er nu geldt in het waterwingebied Bethunepolder voor het toepassen van glyfosaat bij de bestrijding van enkele planten, te schrappen. Argumenten zijn:

- In de Omgevingsverordening (en voorheen de Provinciale Milieuverordening) is beschreven dat het toepassen van glyfosaat gemeld moet worden bij de provincie. Sinds 2018 zijn er geen meldingen ontvangen.
- In 2024 en 2025 hebben toezichthouders gedurende het groeiseizoen met dronebeelden onderzocht of er velden zijn waar glyfosaat wordt toegepast. Dit is niet waargenomen.
- Inwoners van het gebied zijn gevraagd of zij overlast ervaren van specifieke planten en of zij glyfosaat gebruiken. Uit de enquête is gebleken dat er draagvlak is voor het schrappen van de uitzondering.

De artikelen 3.14 (Meldplicht glyfosaat Waterwingebied Bethunepolder) en artikel 3.15 (Informatieplicht glyfosaat Waterwingebied Bethunepolder) worden geschrapt.

- Stoffenlijst

In de Omgevingsverordening staan regels over het gebruik en/of de opslag van (potentieel) schadelijke stoffen in de verschillende grondwaterbeschermingszones. Hierbij wordt verwezen naar een bijlage bij de verordening met een beschrijving van de voor grondwater (potentieel) schadelijke stoffen en een specifieke stoffenlijst (Bijlage VI). Deze bijlage is verouderd en wordt geactualiseerd. Daarnaast is het voorstel om enkele onduidelijkheden en inconsequenties in de betreffende regels van de verordening zelf aan te passen.

In het voorstel is de systematiek van de stoffen iets aangepast. Het idee is om de regels voor (potentieel) schadelijke stoffen op te delen in 3 categorieën van stoffen en hier verschillende termen voor te gebruiken:

- *niet-toelaatbare stoffen*: stoffen die in waterwingebieden compleet verboden zijn, met een uitzondering voor zeer geringe hoeveelheden bij woningen en andere gebouwen;
- *schadelijke stoffen*: stoffen die in grondwaterbeschermingsgebieden niet opgeslagen of toegepast mogen worden, behalve een kleine werkvoorraad tot 25 liter of kilogram;
- *risicovolle stoffen*: stoffen die in grondwaterbeschermingsgebieden opgeslagen of toegepast mogen worden tot een maximale hoeveelheid van 5 m³ of 5000 kilogram. Wel geldt daarbij een meldplicht, tenzij het om een kleine werkvoorraad gaat.

Bij de risicovolle stoffen wordt verwezen naar uitgebreide lijsten met veel stoffen erop, bijvoorbeeld de potentieel zeer zorgwekkende stoffen (ZZS). Omdat nog niet precies duidelijk is hoe vaak dergelijke stoffen in grotere hoeveelheden worden opgeslagen en gebruikt in grondwaterbeschermingsgebieden, is het voorstel om daar een meldplicht voor in te stellen. Dit biedt inzicht in het daadwerkelijke gebruik van stoffen en op basis van dat inzicht kunnen eventuele vervolgstappen genomen worden.

Daarnaast wordt een nieuw artikel voorgesteld, waarin staat dat gedeputeerde staten maatwerkvoorschriften kunnen verbinden aan het gebruik van de schadelijke stoffen. Dit biedt ruimte voor maatwerk, zowel in gevallen waarin de regels te streng zijn, als in gevallen waar extra maatregelen noodzakelijk zijn voor de bescherming van het grondwater (denk aan specifieke voorschriften over de bodem beschermende maatregelen of voorschriften over het gebruik van de stof).

- Vervallen grondwaterbeschermingszones Doorn

In 2018 is door Vitens besloten om de drinkwaterwinning in Doorn te gaan sluiten vanwege onder andere het risico op verontreinigingen en de verouderde infrastructuur. Op de winning Cothen had Vitens nog ruimte in de vergunning over om het verlies van Doorn op te kunnen vangen. De winning Cothen is van nature veel beter beschermd tegen mogelijke verontreinigingen. Door het leggen van een leiding van Cothen naar Doorn, werd verbinding met een groter gebied gelegd waardoor piekvragen en calamiteiten veel beter opgevangen kunnen worden. In mei 2025 is de winning definitief uitgezet. Nu wordt gemonitord wat de effecten van de sluiting voor het grondwatersysteem zijn. De oude winputten zijn nog niet afgedicht, zodat deze, alleen indien echt nodig, kunnen worden aangezet om wateroverlast als gevolg van de sluiting te voorkomen of beperken. Om ruimte te kunnen bieden aan de energietransitie worden de beschermingszones opgeheven.

- Verbod thermisch gereinigde grond en risicovolle secundaire bouwstoffen

Thermisch Gereinigde Grond (TGG), staalslakken en AEC bodemas worden steeds vaker en in grote hoeveelheden (opnieuw) gebruikt terwijl er, sinds de komst van de Omgevingswet, minder eisen worden gesteld aan de wijze van toepassing van deze producten. Bij (verkeerde) toepassing van deze producten komen er mogelijk verontreinigde stoffen in de bodem en het grondwater terecht. Dit soort verontreinigingen zijn ook daadwerkelijk aangetoond bij meerdere projecten waar deze producten zijn gebruikt.

Voorgesteld wordt het toepassen (in de vorm van niet-vormgegeven bouwstof) van TGG, staalslakken, AEC bodemas en samengestelde producten met minimaal 20 massaprocent aan deze producten binnen grondwaterbeschermingsgebieden te verbieden en hiermee het risico op een verontreiniging van het grondwater en ons drinkwater zoveel mogelijk te beperken.

- Verdiepen boringsvrije zones

In de Omgevingsverordening staan regels voor het beschermen van de drinkwaterwinningen. Winningen die zich onder een slecht doorlatende kleilaag bevinden zijn vaak beschermd door een boringsvrije zone. Deze boringsvrije zone zorgt ervoor dat deze kleilaag niet wordt doorboord en de beschermde functie behouden blijft. Voor alle boringsvrije zones is samen met de drinkwaterbedrijven onderzocht of de huidige diepte overeenkomt met de ligging van de kleilaag. Uit dit onderzoek zijn de Oasen winningen Vianen-Panoven en Vianen-Hofplein gekomen, waarbij de boringsvrije zone verdiept kan worden van 40 naar 55 meter onder maaiveld. Voor Vitens gaat het om de winning in de Meern die verdiept wordt van 40 naar 48 meter onder maaiveld. Op deze manier is het provinciaal beschermingsbeleid gebaseerd op de fysieke aanwezigheid van een kleilaag, daarnaast wordt aan andere functies zoals bodemenergie op een veilige manier meer ruimte gegeven.

- Schrappen regels gesloten stortplaats

In de Omgevingsverordening staan regels over gesloten stortplaatsen. Gebleken is dat er geen enkele stortplaats is die na 1 september 1996 is gesloten. Ook is er binnen voorzienbare tijd geen sluiting van een stortplaats gepland. De regels zijn dus eigenlijk overbodig en worden geschrapt.

Energie, circulair en klimaatmitigatie

Circulair en klimaatmitigatie komen terug onder de andere thema's, zoals water en bodem, wonen en werken.

- Energie

De concept wijziging ziet op het uitbreiden van het toepassingsbereik van artikel 5.1 (Toepassingsbereik nieuwe functies voor energie) met nieuwe functies voor energieopwekking, energieopslag, energietransformatie en energietransport. Mogelijk komen hier nog andere functies bij.

Het is wenselijk om, naast het winnen van energie uit wind en zon, meer nieuwe functies voor energie in het landelijk gebied toe te laten. Op deze manier wordt er in het landelijk gebied meer en in bredere zin, ruimte gemaakt voor de inpassing van ontwikkelingen in het energiesysteem. Naast de uitbreiding van artikel 5.1 wordt voorgesteld artikel 5.2 van de Omgevingsverordening te wijzigen om daarmee toe te staan dat de voorzieningen die in artikel 5.1 genoemd worden, en die in brede zin bijdragen aan de energietransitie en het oplossen van problemen op het gebied van netcongestie, in het landelijk gebied gerealiseerd mogen worden. Overigens is het wel zo dat het hier alleen gaat om, in afwijking van artikel 9.3 (verstedelijkingsverbod landelijk gebied), nieuwe functies van energie mogelijk te maken. De andere voor deze maatregelen relevante instructieregels (bijvoorbeeld op gebied van natuur of water) blijven van toepassing.

De doelstelling blijft om zoveel mogelijk in of in aansluiting op het stedelijk gebied oplossingen te zoeken en dat er voldoende aandacht blijft voor het versterken van de ruimtelijke kwaliteit in bredere zin. Bij de verdere vormgeving van de regels (en de toelichting) wordt gekeken of deze aspecten kunnen worden meegenomen.

- Windenergie

In artikel 5.4 (Instructieregel windenergielocatie) wordt voorgesteld de ondergrens van het vermogen van de windturbine te verhogen van 3 naar 5 MW. Windturbines met een vermogen van 3 MW zijn erg verouderd. Als een gemeente het vermogen van een windturbine op minder dan 5 MW beperkt, moet daar wel een hele goede reden voor zijn.

- Zonne-energie

In de Startnotitie is aangegeven dat de landelijke bestuurlijke afspraken voorkeursvolgorde zon in artikel 5.5 worden verwerkt, waarbij het behalen van de RES-doelen wordt gerespecteerd. De in 2023 gemaakte bestuurlijke afspraken door Rijk, Koepels en Netbeheer Nederland over 'de aangescherpte voorkeursvolgorde zon' bevatten striktere voorwaarden voor het gebruik van landbouwgrond voor de plaatsing van zonnepanelen. Bij het vertalen van deze afspraken wordt niet alleen gekeken naar de beperkingen, maar ook naar eventuele kansen voor zonnevelden als motor voor transformatie-vraagstukken in de landbouw, maar ook m.b.t. natuurontwikkeling. Geconstateerd wordt dat te strikte aanscherping van artikel 5.5 de realisatie van de RES-opgave en de opgave na 2030 niet helpt. Daarnaast is zon een mogelijk economisch model voor het op gang brengen van benodigde transformaties. Het in algemene zin tegengaan van zonnevelden op agrarische grond is contraproductief en tegelijkertijd is er ook behoefte aan bescherming van waardevolle agrarische grond. In de komende wijziging van de Omgevingsverordening wordt voorgesteld om de Instructieregel 5.5 over zonnevelden zodanig aan te passen dat gemeenten verzocht wordt om te motiveren op welke manier zij rekening hebben gehouden met deze bestuurlijke afspraken. Ook worden gemeenten gevraagd te motiveren hoe het 'Afwegingskader zorgvuldig omgaan met landbouwgronden' is gehanteerd bij de ruimtelijke onderbouwing in het betreffende omgevingsplan.

- Energietoets

De concept wijziging van artikel 5.11 (Instructieregel weging elektriciteits-infrastructuur) voegt een onderbouwing van de piekbelasting van omgevingsplannen met een energievraag of energielevering aan het artikel toe. Bovendien moet bij gebiedsontwikkelingen voor wonen en werken onderbouwd worden dat het elektriciteitsverbruik binnen de netbudgetten blijft. De bedoeling van deze wijziging is om netbewuste nieuwbouw te introduceren in deze instructieregel waarbij tussenkomst van de netbeheerder wordt voorkomen. In de werkgroep

netbewuste nieuwbouw, met daarin ministeries, netbeheerders, commerciële partijen en 3 provincies wordt gewerkt aan maatregelen om netbewuste nieuwbouw te stimuleren. Deze werkgroep is primair gericht op Flevoland, Utrecht en Gelderland (het FGU-netwerk). Netbewuste nieuwbouw is het bouwen van woningen en woonwijken die zo weinig mogelijk vragen van het elektriciteitsnet, vooral tijdens piekmomenten. Daarmee wordt piekbelasting voorkomen en het elektriciteitsnet ontlast. Door in te zetten op netbewuste nieuwbouw kan de belasting van nieuwe woningen op het elektriciteitsnet verkleind worden. Zo kunnen er meer woningen aangesloten worden binnen de beperkte netcapaciteit. Netbeheerders mogen echter aansluitingen van nieuwe woonwijken, die verkwistend met net-capaciteit omgaan, niet weigeren op die grond. Daarom is er behoefte om op een andere wijze voor te zorgen dat iedereen netbewust gaat bouwen en dat er zo een gelijk speelveld voor gemeenten en ontwikkelaars ontstaat.

- **Netcongestie**

Momenteel wordt nog onderzocht wat de mogelijkheden zijn om instructieregels in de Omgevingsverordening op te nemen of zodanig te wijzigen ten behoeve van de aanpak van netcongestie door uitbreiding en nieuwbouw van hoogspanningsstations en het versterken en uitbreiden van de transportnetwerken. Er wordt nagedacht over een instructieregel voor de bescherming van het bestaande provinciaal energienetwerk. Om in de gehele provincie Utrecht over voldoende capaciteit op het energienetwerk te beschikken en deze capaciteit op lange(re) termijn in stand te houden is het wenselijk om energie-infrastructuur te beschermen. De juridische mogelijkheden hiertoe worden nog onderzocht. Ook wordt gekeken hoe omgegaan moet worden met energie-infrastructuurprojecten binnen het Agrarisch cultuurlandschap (onderdeel van de Cultuurhistorische hoofdstructuur). Het landelijk gebied vormt een belangrijke schakel in de ontwikkeling van het energienetwerk. Nieuwe energie-infrastructuur moet in het landelijk gebied (in aansluiting op het stedelijk gebied) aangelegd kunnen worden om elektriciteit en andere energiedragers zo snel en doelgericht mogelijk te kunnen transporteren tussen de locatie van opwekking en de locatie van de eindgebruiker.

Wonen en werken

- **Wetsvoorstel Versterking regie volkshuisvesting**

Het Wetsvoorstel Versterking regie volkshuisvesting (Wvrv) moet nog behandeld worden in Eerste Kamer. Hierdoor is het nog niet zeker hoe de artikelen van deze wet gaan luiden, wanneer de wet in werking treedt en wat er in de Omgevingsverordening geregeld moet worden.

Belangrijke pijlers van het wetsvoorstel zijn het aanwijzen van woningbouwregio's, 2/3 betaalbaarheid en voldoende sociale huur (30% van het totaal). Op dit moment worden de kaders rondom betaalbaarheid geregeld via het [Kader provinciale programmering wonen en werken 2024-2027](#) (vastgesteld door PS). Wanneer de Wvrv in werking treedt, gelden de betaalbaarheidseisen die in de wet opgenomen zijn. Die eisen moeten daarna worden uitgewerkt in het verplichte provinciale Volkshuisvestingsprogramma.

- **Toekomstbestendig bouwen**

Voor toekomstbestendig bouwen is nog niet eerder een instructieregel opgenomen in de Omgevingsverordening. Vanuit meerdere gemeenten is het signaal afgegeven dat het voor hen wenselijk is als er vanuit de provincie (naast het stimuleren, aanjagen en enthousiasmeren wat al gedaan wordt) iets over toekomstbestendig bouwen wordt opgenomen in de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening. Het gaat dan als een 'stok achter de deur' fungeren zodat de gemeenten in gesprekken voor woningbouwontwikkelingen houvast hebben aan de Omgevingsverordening. Dit is overigens niet voor elke gemeente een noodzaak.

In artikelen 9.15 (Instructieregel uitbreiding woningbouw onder voorwaarden mogelijk) en 9.17 (Instructieregel verstedelijking) wordt voorgesteld bij de motivering van een omgevingsplan toe te voegen een beschrijving van de wijze waarop de thema's van toekomstbestendig bouwen in onderlinge samenhang betrokken zijn. Door het in deze vorm op te nemen in de Omgevingsverordening wordt het signaal afgegeven dat nagedacht moet worden over het onderwerp bij nieuwe woningbouwontwikkelingen. Het realiseren van woningbouw is momenteel lastig (betaalbaarheid, personeelstekort, materiaalkosten, etc.). Op deze manier zorgen de ambities van de provincie op het gebied van toekomstbestendig bouwen niet voor onnodige vertraging.

Er wordt nog nagegaan of er voldoende wordt gestuurd op goede ruimtelijke benutting bij nieuwe uitleglocaties, of dat aanpassing van verordening nodig is.

- Kantoren

Vanwege problematische kantorenleegstand is vanaf begin 2014 door de provincie Utrecht ingezet op de afname van de leegstand van kantoren door het inperken van de plancapaciteit en door de inzet op de transformatie van leegstaande, incurante kantoren naar andere functies. Sindsdien is de kantorenmarkt veranderd. Dit geeft aanleiding om het kantorenbeleid van de provincie Utrecht te herijken. Uitgangspunten voor de kantorenmarkt zijn het concentreren van kantorenontwikkeling rond goed bereikbare locaties met marktvraag, terwijl er gestreefd blijft worden naar een gezond leegstandsniveau. Voorgesteld wordt de volgende indeling in vier categorieën:

- Top kantoorlocaties: vrije groeiruimte;
- Zeer toekomstbestendige stationslocaties voor kantoren: maximaal 13.000 m² groei;
- Toekomstbestendige stationslocaties voor kantoren: maximaal 5.000 m² groei;
- Alle overige (stations)locaties in stedelijk gebied: mogelijkheden voor oppervlakte neutrale verplaatsing, vrije toevoeging van 3.000 m² (met een maximum van 1.500 m² per kantoor) en grootschalige binnenstedelijke gebiedsontwikkelingen.

PS hebben op 4 juni 2025 het besluit Aanpassing provinciaal kantorenbeleid genomen. In dat besluit staat een uitgebreidere toelichting op de aanpassingen. Het voorstel is om artikel 9.19 (Instructieregel kantoren) dienovereenkomstig aan te passen.

- Detailhandel

Artikel 9.20, lid 2 verplicht gemeenten om niet gerealiseerde detailhandel buiten bestaand winkelgebied te schrappen, als er geen vergunning is aangevraagd en er geen zicht is op realisatie binnen 10 jaar. Voorstel is om dit lid te schrappen, omdat ingeschat wordt dat zeker dit laatste moeilijk is vast te stellen, dat de provincie geen zicht heeft op de voorkomende situaties en dat het aantal van die situaties te overzien zal zijn. Voor de provincie lijkt stimuleren hier een betere rol dan reguleren.

Aanleiding om deze regel in de Provinciale Ruimtelijke Verordening van 2013 op te nemen, waren de vrijstellingsmogelijkheden in vigerende bestemmingsplannen over grootschalige perifere detailhandel (detailhandel in grootschalige goederen). Deze mogelijkheden bestaan waarschijnlijk nog steeds in de bestemmingsplannen die naar het tijdelijk deel van het omgevingsplan zijn omgezet. Sinds 2013 is echter nauwelijks gebruik gemaakt van deze speelruimte. Ook is de herzieningstermijn van bestemmingsplannen vervallen sinds inwerkingtreding van de Omgevingswet, waardoor het verminderen van de meters niet meer reëel is. Gemeenten hebben daarnaast over het algemeen zelf genoeg belang bij om overbodige, niet gerealiseerde winkelbestemmingen actief weg te bestemmen (andere functie te geven), soms ook binnen bestaand winkelgebied. Zo is in het centrum van Houten het plan om de meer perifere winkelbestemmingen naar wonen te transformeren vanwege de hoge leegstand.

- Bedrijventerreinen

Verplichting parkmanagement bij nieuwe bedrijventerreinen

Voorgesteld wordt om in artikel 9.16 (Instructieregel uitbreiding bedrijventerrein onder voorwaarden mogelijk) een nieuw lid op te nemen met een verplichting tot parkmanagement bij nieuwe bedrijventerreinen. Een duurzame samenwerkingsstructuur wordt juridisch vastgelegd tussen de gevestigde bedrijven, gericht op het gezamenlijk beheren, onderhouden en investeren in het terrein. Deze samenwerking wordt ingericht in de vorm van een rechtspersoon (zoals een stichting, vereniging, coöperatie, of ondernemersvorm), dan wel in de vorm van een Bedrijveninvesteringszone (BIZ), en wordt vastgelegd vóór de ingebruikname van de eerste bedrijfspercelen.

Verbod van kavelomvang groter dan 5 hectare geldt niet voor circulaire bedrijvigheid

In de Omgevingsverordening is opgenomen dat bedrijfskavels geen omvang mogen hebben groter dan 5 hectare. Dit is om met name XXL-logistiek te weren. Dergelijke grote kavels zijn mogelijk wel nodig in het kader van de circulaire transitie. Daarom is het voorstel om hiervoor een uitzondering op te nemen in artikel 9.16 (Instructieregel uitbreiding bedrijventerrein onder voorwaarden mogelijk). Onder circulaire bedrijvigheid wordt dan verstaan: alle economische activiteiten die aantoonbaar een substantiële bijdrage leveren aan de transitie naar een circulaire economie, door middel van vermindering van primair grondstoffengebruik, substitutie van primaire grondstoffen door circulaire alternatieven (secundaire materialen of duurzame biograndstoffen), verlenging van de levensduur van producten en materialen, of hoogwaardige verwerking en recycling van materialen en afvalstromen.

Effectief gebruik van bedrijventerreinen

Vanwege de grote behoefte aan ruimte voor bedrijven, is de inzet om bedrijventerreinen zoveel mogelijk te vullen met bedrijven die geen alternatief hebben en zich niet kunnen vestigen in gemengde gebieden of centrumgebieden. Nieuwvestiging van mengbare bedrijven en voorzieningen worden daarom zoveel mogelijk geweerd op bedrijventerreinen.

Voorgesteld wordt om aan artikel 9.16 lid 1 (Instructieregel uitbreiding bedrijventerrein onder voorwaarden mogelijk) twee nieuwe voorwaarden toe te voegen. Eerste voorwaarde: een verbod opgenomen voor bedrijven die doelmatig gevestigd kunnen worden in gemengde gebieden (bedrijven vergelijkbaar met milieucategorie 1 of 2 van de VNG publicatie Handreiking Bedrijven en Milieuzonering), tenzij deze bedrijven elkaar versterken in het kader van de circulaire economie en/of deze bedrijven conceptversterkend werken en geclusterd worden en deze bedrijven geen belemmering vormen voor de milieugebruiksruimte van bestaande bedrijven. Tweede voorwaarde: een verbod voor functies die gelet op hun publieksaantrekkende werking thuishoren in centrum-gebieden, tenzij deze conceptversterkend werken en geclusterd worden en deze functies geen belemmering vormen voor de milieugebruiksruimte van bestaande bedrijven. De vestiging van een bedrijf (ook: voorziening) werkt conceptversterkend wanneer fysieke nabijheid van dit bedrijf tot een of meerdere andere bedrijven meerwaarde creëert. Er is sprake van fysieke nabijheid wanneer de bedrijven op hetzelfde bedrijventerrein zijn gevestigd. Meerwaarde door fysieke nabijheid kan voortkomen uit ketensamenwerking of schaal- of efficiencyvoordelen.

Begrenzing solitaire bedrijvigheid in het buitengebied

In toenemende mate breiden solitaire bedrijven in het buitengebied uit in omvang en hierdoor ontstaan grote bedrijfsoppervlakken. Voor bedrijven in het buitengebied is er geen maximale omvang in de verordening opgenomen, terwijl dit wel het geval is voor intensieve veehouderij (maximaal 1,5 ha) en agrarische bedrijven (maximaal 2,5 ha). Daarom is het voorstel om bedrijfsfuncties in het buitengebied ook te begrenzen op maximaal 2,5 ha. Het voorstel is 2,5 ha (en niet 1,5 ha) gezien de grote schaarste op bedrijventerreinen en dus het ontbreken van alternatieven voor bedrijven die te groot groeien voor het buitengebied.

Beschermen kadegebonden en HMC bedrijventerreinen tegen transformatie

Bedrijventerreinen met mogelijkheden voor bedrijven met relatief veel milieuhinder (HMC: hoge milieucategorieën) en kadegebonden bedrijven zijn cruciaal in de transitie naar een circulaire economie, voor circulaire functies als recycling, productie en bulkverwerking. Maar ook in het kader van de verduurzaming van het goederenvervoer en voor het economisch vestigingsklimaat van de provincie. Deze locaties zijn echter schaars en nieuw aanbod creëren is zeer complex. Vanuit de genoemde ambities en opgaven is het essentieel om deze terreinen te beschermen, zodat de huidige milieuruimte ook in de toekomst benut kan worden en bedrijven gebruik kunnen maken van een kade. De bedrijventerreinen in de provincie met de grootste waarde voor de circulaire transitie en de verduurzaming van goederenvervoer zijn Laagraven-Liesbosch (Nieuwegein), Langshaven (Wijk bij Duurstede), Lage Weide (Utrecht), De Isselt (Amersfoort) en De Biezen (Vianen).

Het voorstel om dergelijke bedrijventerreinen te beschermen tegen transformatie schuurt echter met andere opgaven en ambities, zoals het MIRT-onderzoek A12-zone in samenhang met Rijnenburg. Het beschermen van Laagraven-Liesbosch raakt namelijk de woningbouwambities in dit onderzoek. Er wordt nog onderzocht hoe vorm kan worden gegeven aan deze opgaven.

Kwalitatieve aspecten voor bedrijventerreinen én kantoren

Het opleggen van bovenwettelijke duurzaamheidseisen aan vastgoed is niet toegestaan. Toch is de ambitie van de provincie om waar mogelijk duurzame bouw te stimuleren door aandacht te besteden aan kwalitatieve aspecten. Voor woningbouw is het voorstel om een link te leggen naar het [Convenant Toekomstbestendig Bouwen 2.0](#). Dit convenant is toegespitst op woningbouw. De normeringen in dit convenant zijn echter één op één overgenomen uit [Het Nieuwe Normaal](#). Het Nieuwe Normaal biedt een raamwerk gericht op de materialentransitie: het maakt circulair bouwen eenduidig en concreet. Ook is rekening gehouden met de duurzame context van een circulair project, zoals energie, water en stikstof. Het Nieuwe Normaal is ook toepasbaar op kantoren en bedrijventerreinen. Daarom is het voorstel om voor kantoren en bedrijventerreinen een onderbouwing te vragen van de indicatoren uit Het Nieuwe Normaal. Het voorstel is om dit aan artikel 9.19 (Instructieregel kantoren) en artikel 9.18 (Instructieregel bedrijventerreinen stedelijk gebied) toe te voegen.

Bereikbaarheid

- Bereikbaarheid

Het voorstel is om de naam van het hoofdstuk 4 te wijzigen van "Bereikbaarheid en mobiliteit" naar "Bereikbaarheid en infrastructuur". Dit omdat het beter aansluit bij het Bereikbaarheidsprogramma 2024-2029. Daarnaast omdat de term 'infrastructuur' de lading beter dekt dan de term 'mobiliteit'.

In afdeling 4.1 staan instructieregels gericht aan gemeenten. Hiermee krijgen gemeenten instructies om in hun omgevingsplannen rekening te houden met de belangen van de provincie. Hierin wijzigen de volgende zaken:

- Op basis van het Bereikbaarheidsprogramma 2024-2029 en een betere verankering van lopen in de Omgevingsvisie, wordt voorgesteld kleine wijzigingen in Bijlage XIV Bereikbaarheidsanalyse aan te brengen. Daarnaast is het voorstel de tekst van artikel 4.1 aan te scherpen, zodat deze duidelijker is en ook het onderscheid tussen de bereikbaarheidsscan en bereikbaarheidsonderzoek duidelijk is.
- Artikelen 4.2 tot en met 4.4 bevatten instructieregels over de bereikbaarheidsnetwerken en beogen een ongewijzigde instandhouding en mogelijkheid tot uitbreiding van de bereikbaarheidsnetwerken. Voorstel is de werkingsgebieden van deze artikelen te actualiseren.

- Provinciale weg

Rond de provinciale weg bestaan 3 beperkingengebieden: voor vrij zicht, voor beheer en voor bouwwerken. De beperkingengebieden vrij zicht en beheer worden samengevoegd om de regels te versimpelen en handhaving gemakkelijker uit te kunnen voeren. Ook worden de beperkingengebieden van de provinciale wegen geactualiseerd (i.v.m. overgedragen wegen richting gemeenten bijvoorbeeld).

- Vaarwegen

De afdeling 4.4 over vaarwegen wordt herzien:

- De toedeling van de vaarwegen wordt geactualiseerd. Op dit moment wordt het beheer en onderhoud van het Merwedekanaal uitgevoerd door de provincie Zuid-Holland (bevoegdheden zijn gemandateerd). Dit gaat via toedeling in de verordening geregeld worden. De bediening van een aantal bruggen wordt toebedeeld aan de gemeente Nieuwegein.
- Vergunning plichtige activiteiten (zoals het maken van havens of het houden van een evenement op de vaarweg) worden duidelijker geformuleerd en in lijn gebracht met de vergunning plichtige activiteiten en indieningsvereisten die gelden vanuit hoofdstuk 2 over landschap.
- Paragraaf 4.4.4 (Regels over activiteiten vaarwegen varende ontgassen) komt te vervallen. Dit is inmiddels landelijk geregeld (1e fase per 1 juli 2024 en 2e fase per 1 oktober 2024).
- Een aantal artikelen uit de verordening wordt overgeheveld naar een nieuw op te stellen Nautische verordening. In deze Nautische verordening worden door PS regels gesteld over het scheepvaartverkeer op de vaarweg. Deze regels vallen niet onder de Omgevingswet, maar onder de Scheepvaartwet.

Landschap, erfgoed en cultuur

- UNESCO Werelderfgoed

Het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) wordt gewijzigd in verband met werelderfgoed. Met de voorgestelde wijziging van artikelen 7.3, 7.3a en bijbehorend artikel 7.5 worden deze artikelen daarmee in lijn gebracht. De beoogde inwerkingtreding van het gewijzigde Bkl is 1 januari 2026.

In het gewijzigde Bkl wordt de ontheffingsmogelijkheid voor provincies mogelijk gemaakt voor UNESCO Werelderfgoed. Daarbij mag de uitzonderlijke universele waarde (wat het erfgoed zo bijzonder maakt dat het de status van Werelderfgoed verdient) **niet** aangetast worden. De kernkwaliteiten (concrete uitwerking van wat de waarde betekent) **wel**. Want het aantasten van (een klein onderdeel van) de kernkwaliteiten betekent niet dat daarmee het geheel van de uitzonderlijke universele waarde verloren gaat. De (tot op heden onbenutte) ontheffingsmogelijkheid uit de verordening (artikel 7.5) wordt in lijn gebracht met het gewijzigde Bkl. De voorgestelde wijziging sluit aan bij wat UNESCO verwacht van de siteholders.

- Maritiem erfgoed

Voorgesteld wordt de Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS), naar aanleiding van [motie M24-2](#), uit te breiden met Maritiem erfgoed als zesde thema. Op kaart kunnen echter alleen de ruimtelijke elementen van het ecosysteem worden getoond. Het maritiem erfgoed in de CHS bestaat daarom uit maritieme ensembles: historische havens en bijbehorende maritieme elementen. Het gaat om combinaties van bijvoorbeeld een haven, laad- en loskades, pakhuizen, historische schepen en werkplaatsen waar mensen werken met ambachtelijke kennis en ervaring. Van de 7 deelgebieden CHS-Maritiem erfgoed uit de Omgevingsvisie is het voorstel om er 5 op te nemen in de Omgevingsverordening.

- CHS Limeszone

Naar aanleiding van een zienswijze van de gemeente Houten op de 1^e wijziging van de Omgevingsverordening, wordt het werkingsgebied van de CHS-Limeszone (deelgebied Archeologisch waardevolle zone) aangepast, zodat deze in elk geval ook weer de gemeente Houten, een van de vijf Limesgemeenten, omvat. Dit is in een eerdere actualisatie van de toen nog Provinciaal Ruimtelijke Verordening een keer per abuis weggevallen en niet eerder opgemerkt. Voorts wordt door de recente bevestiging van het vermoede Romeinse kanaal in Leidsche Rijn ook een ander deel van de Limeszone uit de PRV teruggebracht, dat de verbinding vormt tussen het kanaal en het Kromme Rijn gebied.

- Militair erfgoed en CHS-buitenplaatszone

De uitzondering op het verstedelijkingsverbod gold zowel voor de CHS-Historische buitenplaatszone als voor het CHS-Militair erfgoed. Voor Militair erfgoed is de uitzondering echter niet goed bruikbaar en ook nooit gebruikt. Daarom vervalt de uitzonderingsmogelijkheid voor Militair erfgoed.

Voor de CHS-buitenplaatszone is het voorstel om de formulering van de uitzonderingsmogelijkheid aan te passen om deze beter te laten aansluiten op de 'Leidraad behoud door ontwikkeling op historische buitenplaatsen'. Het concept artikel geeft nu, conform de Leidraad, aan dat het moet gaan om de cultuurhistorische waarde van een *buitenplaats* (biotoop met verschillende samenhangende cultuurhistorische elementen die samen de buitenplaats vormen), in tegenstelling tot wat er eerst stond, de buitenplaatszone (zone waarbinnen buitenplaatsen liggen). Verder wordt de Leidraad nu expliciet in het concept artikel opgenomen in plaats van in de toelichting, om de positie van de Leidraad als toetsingsinstrument te versterken en verduidelijken.

Natuur en landbouw

- Stikstof

Vanuit het Utrechts Programma Landelijk Gebied (UPLG) wordt gewerkt aan een voorstel voor algemene emissieregels, reductie van bemesting in Natura 2000-gebieden en een stikstofzone van 250 meter rond diverse stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden.

Ten behoeve van het natuurherstel wil de provincie bij alle habitatrichtlijngebieden (de meest stikstofgevoelige delen van Natura 2000-gebieden) een totaalverbod op bemesting van gronden buiten de functie natuur. Tot op een afstand 250 meter tot de habitatrichtlijngebieden geldt een verbod op de inzet van kunstmest en een aanwendingsbeperking tot het opbrengen van maximaal 100 kg stikstof per hectare per jaar uit dierlijke mest. Deze zonering wordt in delen van het vogelrichtlijngebied van Rijntakken en Oostelijke Vechtplassen verbreed vanwege handhaafbaarheid.

Voor de melkveehouderij wordt voorgesteld een emissienorm ammoniak per hectare per jaar, die vanaf 2035 gaat gelden op te nemen in de omgevingsverordening. Wanneer melkveehouders door doelsturing binnen het beoogde reductiepad richting 2035 blijven, gaat deze emissienorm niet in. Een besluit hierover wordt genomen in 2029 op basis van de peiljaren 2026, 2027 en 2028 en daarna jaarlijks. Voor de intensieve veehouderij worden emissieplafonds per gerealiseerde dierplaats voorgesteld, waaraan elk bedrijf met ingang van 2035 moet voldoen.

Met de beperkingen aan mestaanwending in en om stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden, een emissienorm per hectare voor de melkveehouderij en een emissienorm per gerealiseerde dierplaats voor varkens, kippen, vleeskalveren en kalkoenen wordt een emissiereductie voor de landbouw van 46% voorzien in 2035 ten opzichte

van 2019. Hiermee levert de provincie haar proportionele bijdrage aan natuurherstel. Om voor 2030 onder de KDW te komen, zullen er nabij de meest stikstofgevoelige habitattypen ook nog aanvullende bronmaatregelen genomen moeten worden. Daarbij gaat het om een verdere reductie van stalemissies bij bedrijven met een on-evenredig grote depositie op de natuur.

- Natuur

In de concept wijziging van artikel 6.48 (verbod opzettelijke verstoring ganzen in ganzenrustgebied) wordt een “tenzij” ingebouwd waarmee enige ruimte ontstaat voor natuurontwikkeling en andere noodzakelijke ontwikkelingen binnen ganzenrustgebieden.

Voorgesteld wordt om een aantal wijzigingen door te voeren in de artikelen groene contour en compensatie natuurnetwerk Nederland (NNN). Dit zijn herformuleringen die de tekst beter leesbaar en juridisch beter kloppend maken en die weinig tot geen inhoudelijke consequenties hebben. Het gaat om artikel 6.5, artikel 6.6, artikel 6.9 en artikel 6.11.

De Europese Unie heeft 26 nieuwe soorten toegevoegd aan de Unielijst (per 7 augustus 2025). Een aantal Aziatische duizendknopen is op de Unielijst voor zorgwekkende invasieve exoten opgenomen. Daardoor zijn provinciale regels niet meer nodig en kunnen de artikelen 6.59 t/m 6.63 die over deze soorten gaan komen te vervallen.

- Landbouw

Nieuwvestiging van nieuwe duurzame initiatieven

In de Omgevingsverordening is een nieuwvestigingsverbod voor agrarische bedrijven opgenomen. Enkel voor internationale verplichtingen kan een uitzondering hierop gemaakt worden. Duurzame voedselproducerende initiatieven kunnen niet altijd een geschikte locatie vinden bij stoppende agrarische bedrijven, omdat deze vaak toch een andere opzet hebben en een beperkt aantal voorzieningen. Het gaat hier bijvoorbeeld om Herenboeren en Community Supported Agriculture (CSA's). Omdat deze initiatieven (gemeenschapslandbouw) wel passen binnen het provinciale landbouwbeleid wordt voorgesteld om voor hen meer mogelijkheden te bieden voor vestiging in de provincie. Deze zeer duurzame agrarische bedrijven mogen zich vestigen op vrijkomende agrarische bebouwing of voormalige agrarische bedrijven (die momenteel een stedelijke functie hebben). Gezien de verschillende opgaven in het landelijk gebied mogen deze initiatieven geen grootschalige dieraantallen hebben, maar moeten zij onder de vergunningplichtige dieraantallen blijven.

Toevoeging voorwaarde bij vergroting agrarische bouwvlak

Een agrarisch bouwperceel voor grondgebonden landbouw kan onder voorwaarden doorgroeien naar een bouwperceel van meer dan 1,5 hectare. Gezien de extra fysieke ruimte die nieuwe bebouwing inneemt, zijn aanvullende voorwaarden nodig. De huidige aanvullende voorwaarden zijn:

- landschappelijke inpassing;
- verbetering van dierenwelzijn;
- vermindering van milieubelasting; en
- verbetering van volksgezondheid.

Dezelfde voorwaarden zijn van kracht voor niet-grondgebonden bedrijven in het landbouwwontwikkelingsgebied. In het landelijk gebied ligt ook een opgave voor het realiseren van groenblauwe dooradering. De landbouw kan een belangrijke rol spelen in het realiseren van de dooradering. Voorstel is om als aanvullende voorwaarde voor vergroting van het agrarisch bouwperceel op te nemen dat de uitbreiding bijdraagt aan een verbetering van de groenblauwe dooradering.

Meer mogelijkheden voor verbreding van de landbouw

In de Omgevingsverordening wordt onderscheid gemaakt tussen de agrarische hoofdactiviteit en nevenactiviteiten. Nevenactiviteiten moeten ruimtelijk ondergeschikt zijn aan de agrarische hoofdactiviteit. Dit kan een knelpunt zijn voor agrariërs die een transitie willen doormaken en bijvoorbeeld minder dieren willen houden, maar wel een kloppend verdienmodel willen houden door toevoeging van nevenactiviteiten. Daarom wordt voorgesteld om de klassieke onderverdeling in hoofd- en nevenactiviteiten los te laten en verschillende gelijkwaardige activiteiten te laten plaatsvinden op één erf. Daardoor kunnen naast de agrarische functie ook andere functies

zoals recreatie, maatschappelijk (zorg), detailhandel, kantoren of overige niet-agrarische functies samenkomen op één locatie. Dus niet alleen functies die multifunctioneel gebruik van de kwaliteiten van het landelijk gebied kunnen ondersteunen, zoals zorglandbouw, kinderopvang en verkoop van streekproducten.

Het biedt de agrariër de mogelijkheid om niet afhankelijk te zijn van slechts één inkomstenbron. Daarnaast kan het meer verbinding bieden tussen agrariër en burger - via de niet-agrarische activiteiten – omdat burgers het erf bezoeken. Dit kan bijdragen aan een vitaal, levendig, toekomstbestendig landelijk gebied.

De belangrijkste randvoorwaarde is dat de ruimere mogelijkheden voor een multifunctioneler erf alleen mogen worden benut op locaties waar de agrarische functie ook nog daadwerkelijk wordt uitgeoefend. De “ondergrens” voor de agrarische functie is de uitoefening van vergunning- of meldingsplichtige agrarische activiteiten.

Om onwenselijke potentieel negatieve effecten voor de omgeving en de kernen bij het faciliteren van meer ruimte voor andere functies in het landelijk gebied zoveel mogelijk te voorkomen gelden een aantal aanvullende randvoorwaarden. Zo dienen de toe te stane stedelijke functies, naar aard en omvang te passen binnen de ruimtelijke en landschappelijke gebiedskenmerken.

Verbod op omschakeling naar sierteelt (uitzondering voor sierteelt zonder chemische synthetische gewasbeschermingsmiddelen)

Op 13 november 2024 hebben PS de motie ‘Sierteelt zonder venijn’ aangenomen. PS verzoeken het college hierin om bij de eerstvolgende wijziging van de provinciale Omgevingsvisie- en Verordening de omschakeling naar sierteelt (inclusief bollenteelt) onmogelijk te maken, behalve voor bedrijven die zonder chemisch-synthetische gewasbeschermingsmiddelen werken.

De concrete regels hiervoor worden uitgewerkt via deze wijziging van de Omgevingsverordening. Het verbod op omschakeling naar sierteelt wordt opgenomen in de instructieregels voor gemeenten ten aanzien van agrarische bedrijven. Hierin wordt de definitie van sierteelt uitgewerkt en ook de uitzondering voor bedrijven die met niet-synthetische middelen werken.

Vrijkomende agrarische bebouwing: stimulering meer kleinere woningen bij bedrijfsbeëindiging

In de Omgevingsverordening is de standaardregel bij Ruimte voor Ruimte (hierna RvR) dat bij sloop van een bepaalde hoeveelheid (m²) bebouwing 1, 2 of 3 woningen op het erf kunnen worden gebouwd. Afwijking van de standaardregel voor meerdere kleinere woningen of terugbouwen op een andere locatie is wel mogelijk binnen de verordening, maar de standaardregel suggereert dat dit minder gewenst is. De standaardregel bevordert de realisatie van grote dure woningen op hetzelfde erf, terwijl dit juist minder gewenst is vanuit de opgaven. Dit kan worden voorkomen door de hoeveelheid (m²) te slopen bebouwing te koppelen aan het (bij) te bouwen bouwvolume (m³). Een m₂>m₃ regel biedt ook de mogelijkheid om het bouwen van bepaald woningtypen te stimuleren en op die manier bij te dragen aan realisatie van het gemeentelijk woonbeleid. Voorstel is om de artikelen 9.12 en 9.13 van de Omgevingsverordening op deze manier te wijzigen.

Aanpak sloopmetersystematiek

Beleidsmatig heeft het vanuit de verschillende opgaven de voorkeur om meer betaalbare woningen met RvR te realiseren op locaties die daarvoor het meest geschikt zijn, in plaats van op de slooplocatie. Dit kan worden gestimuleerd met een gemeentelijke sloopmetersystematiek, liefst in combinatie met een visie op vrijkomende agrarische bedrijven. Het voorstel is om de Omgevingsverordening overeenkomstig aan te passen. Sloop en bouw worden dan niet meer gekoppeld in tijd en locatie. Daardoor hoeft de eigenaar van een vrijkomend agrarisch bedrijf niet zelf de RvR-opbrengsten te realiseren. Dit geldt ook voor de vestiging en uitbreiding van niet-agrarische bedrijfsfuncties. Met behulp van een sloopmeterregistratie wordt gestimuleerd dat bepaalde bedrijfsfuncties niet op de voormalige agrarische locatie komen, maar geclusterd op een passender locatie, bijvoorbeeld, als kleine uitbreiding van een bestaand bedrijventerrein. Dit vergroot de mogelijkheden voor vervangend ondernemerschap van stoppende boeren en bevordert de vestiging van bedrijven op de naar aard en omvang best passende plek.